

потенціалом. Інвестиції в брендування регіону мають швидку окупність, приносячи в результаті чималий прибуток, тому проведення ефективного брендингу регіонів має стати державним завданням. У розвинених державах його необхідність розуміється дуже добре, тому для побудови позитивного іміджу країни в розвинених країнах виділяються чималі кошти.

Бренд повинен виконувати такі функції: 1) ідентифікувати регіон серед інших; 2) формувати у цільових аудиторій почуття прихильності до регіону, ідентичності з ним; 3) бути гарантом якості регіону.

Зазначені функції формують систему – комплекс взаємозв'язаних властивостей, що впливають на поведінку різних контактних аудиторій. Для отримання бажаного результату потрібно, щоб бренд виконував усі функції комплексно.

У процесі брендингу відбувається формування бренду як відомої торгової марки, що володіє набором очікувань, асоційованих з продуктом або послугою, які типово виникають у людей [2, с.5]. Територія або регіон з точки зору маркетингу, на думку автора [3], є таким же товаром, як і інші, має свої значимі атрибути і його просування піддається стандартному набору маркетингових інструментів. Особливістю території є те, що носіями атрибутів є населення регіону - власники самоідентифікації території, - вплив на яких і буде здійснюватися в процесі брендингу. Окрім того, найчастіше бренд території вже має набір атрибутів, що склалися історично і піддаються впливу найближчих територій і внутрішніх соціально - політичних процесів. Тому в основі брендингу території лежить ідея донесення широкої громадськості уявлення про її унікальність.

Таким чином для розширення можливостей розвитку і зростання добробуту свого населення регіонам важливо мати навички залучення інвесторів, потенційних жителів, туристів, а також вміти формувати чіткий і позитивний бренд своєї території.

Для забезпечення стратегічного розвитку регіону важливе значення має створення його бренду на основі розроблення стратегії. Територіальний брендинг – це найбільш ефективний інструмент позиціонування регіону, процес побудови, розвитку та управління брендом, мета якого – створення сильного і конкурентоспроможного регіону.

Наявність позитивного бренду дозволить підвищити конкурентоспроможності, якість життя, залучити зовнішні та активізувати

внутрішні ресурси, сформувати привабливий імідж регіону.

Література

1. Маркетинг мест. Привлечение инвестиций, предприятий, жителей и туристов в города, коммуны, регионы и страны Европы / Ф. Котлер, К. Асплунд, И. Рейн, Д. Хайдер. – СПб. : Издательство: «Стокгольмская школа экономики», 2005. – 382 с.

2. Ivanov Valentin. Countless houses [Электронный ресурс] / Valentin Ivanov. – Режим доступа: <http://id-reel.blogspot.fr/2012/07/countless-houses.html>

3. Серегина Е. Брендинг территорий [Электронный ресурс] / Е. Серегина. – Режим доступа: <http://pr-portal.com.ua/peredovitsa/4621.php>.

Наталія ВІНАР

Тернопільський національний економічний університет, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ І СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Модернізація як перманентний процес осучаснення певної системи, відносин чи явищ певною мірою торкається ієрархічних рівнів управління всіх європейських країн, зокрема управління економічним і соціальним розвитком територій й базується на загальній модернізаційній теорії. Відповідно до модернізаційної теорії, модернізація є процесом осучаснення певної системи з метою забезпечення її адекватності умовам зовнішнього середовища та синхронізації її розвитку та економічних, соціальних, науково-технологічних процесів, що відбуваються в людській цивілізації. Модернізація — невід'ємний компонент системи, яка прагне розвиватися, ознака динаміки системи. На значимості модернізації наголосив англійський вчений А. Тойнбі, стверджуючи, що суспільство, яке орієнтується на традиції, приречене на стагнацію, і лише суспільство, спрямоване на нове, спроможне розвиватися» [2, с. 9].

Концепція модернізації суспільства виникла після другої світової війни в наукових розробках неоліберальних теоретиків, переважно соціологічного напрямку, які намагалися усвідомити нові реалії світу, що

розвивається в більш досконалих формах. Зокрема, представники соціології розвитку зумовили те, що модернізаційна теорія була зорієнтована на глобально-цивілізаційний аспект, що розглядався, переважно, з позиції філософських абстракцій. Здобутком цих теорій є те, що вони розглядали модернізацію як «варіант розвитку, удосконалення, накопичення позитивних якісних змін, які, звичайно, але не завжди пов'язані із зростанням, накопиченням кількісних змін (економічних, соціальних, демографічних культурних та ін.)» [1, с. 3]. Це дозволяє поширити модернізаційну ідею на всі рівні світової та національної економіки. Опрацювання наробок класиків та сучасників модернізаційної теорії дозволяє стверджувати, що в світовій науці практично ніхто на науковому теоретичному рівні не ставив питання про необхідність модернізації управління економічним і соціальним розвитком, зокрема його активної частини — управлінських технологій, хоча практично така модернізація відбувалася в країнах Європи. На нашу думку, саме модернізація управління повинна бути вихідною точкою модернізації будь-якої системи, зокрема економіки та економічного розвитку.

Використовуючи критерій масштабності можемо виділити такі типи модернізації технологій управління економічним і соціальним розвитком територій в країнах Європи: загальна, часткова та точкова. Загальна модернізація передбачає тотальне удосконалення всіх існуючих технологій управління муніципальним економічним розвитком. Часткова — окремої сукупності управлінських технологій, а точкова — лише їх певних елементів. Модернізація може бути результативною та косметичною. Результативна модернізація дозволяє дійсно покращити ефективність управлінських технологій, що застосовуються, косметична — є поверхневою, змінюючи лише форму, а не зміст реалізації управлінських технологій. Модернізація може носити еволюційний або революційний характер. Еволюційна модернізація передбачає поступове удосконалення існуючих технологій управління економічним розвитком муніципальних утворень, революційна — осучаснення управління на основі впровадження кардинально нових технологій. Еволюційна модернізація відповідає консервативній, а революційна — динамічно-інноваційній моделі управління місцевим економічним розвитком.

Модернізація управління економічним розвитком не є одномоментним актом, а складним, як правило, тривалим процесом, оскільки торкається засадничих моментів забезпечення розвитку

територій. Згідно теорії модернізації її визначальною ознакою є інновації. На думку дослідників «інноваційний розвиток і модернізаційні процеси фактично знаходяться в одному методологічному ряду» [2, С. 9]. Власне інноваційність дозволяє говорити про модернізацію як про ефективне нововведення. В контексті дослідження інноваційності модернізації технологій управління економічним розвитком муніципальних утворень впливає проблема визначення, що є сучасним, «модерним» для муніципального управління. Здавалося б така виключно філософська проблема є маловажливою. Проте таке судження є помилковим: впровадження псевдосучасних технологій управління місцевим економічним розвитком, які насправді використовувалися в розвинутих державах чи інших регіонах країни кілька десятиліть назад, може зумовити те, що конкретна спільнота чи група спільнот потрапляє в пастку перманентної відсталості, витративши час та зусилля на імплементацію застарілих технологій. Сучасними технологіями управління є такі технології, впровадження яких дозволить територіям успішно конкурувати на ринку. Хоча, потрібно наголосити, що в умовах інформаційного суспільства сучасність є надзвичайно відносним поняттям. Часовий лаг між формуванням передової технології та появою більш прогресивних технологій надзвичайно зменшився. Це обумовлює те, що процес модернізації в XXI столітті об'єктивно стає інтенсивнішим та динамічнішим як іманентна ознака систем, що розвиваються.

Модернізація технологій управління економічним і соціальним розвитком територій обов'язково повинна орієнтуватися на результат, досягнення якого є необхідною передумовою наступного удосконалення управлінських технологій. Це є засобом протидії необдуманій безрезультатній модернізації заради модернізації, неефективного використання ресурсів, що витрачаються для забезпечення перебігу модернізаційного процесу.

Література

1. Кравченко И.И. Модернизация мира и современной России: выход из кризиса / И.И. Кравченко// Вопросы философии. — 2002. — № 9. — С. 3-19.
2. Актуальные проблемы налоговой политики в условиях модернизации экономики: опыт Украины и Белоруссии / под ред. д.э.н., проф. С.В. Онышко: Монография. — Ирпень: НУ ГНС Украины, 2007. —

396 с.

3. Монастирський Г.Л. Модернізаційна парадигма управління економічним розвитком територіальних спільнот базового рівня: монографія / Г. Л. Монастирський. — Тернопіль: Вид-во «Економічна думка» ТНЕУ, 2010. — 464 с.

4. Monastyrskiy G. Municipalization as a new paradigm of local economic development: world and national tendencies / G. Monastyrskiy // Local self-government in local development: Ukrainian and Polish experience: monograph / ed. Lech Jańczuk. — Lublin: Wydawnictwo KUL, 2014. — P. 57-77.

Володимир ГОРИН

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ПРОБЛЕМИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ

В сучасних умовах ефективність державного управління, в першу чергу, визначається здатністю органів державної влади та самоврядування оперативно вирішувати найважливіші проблеми, які виникають в процесі соціально-економічного розвитку як держави в цілому, так і конкретних адміністративно-територіальних одиниць. При цьому серед широкого спектру управлінських інструментів, застосованих органами влади для впливу на усі сфери суспільного життя, чільне місце належить бюджету. Питання транспарентності й ефективності використання бюджетних коштів завжди залишалися за вістрі суспільного інтересу, однак в періоди загострення кризових явищ в економіці вони набувають виняткової актуальності. Адже від того, як ефективно розпорядники бюджетних коштів управляють довіреними їм фінансовими ресурсами залежить якість публічних послуг, які отримує суспільство, ступінь вирішення найважливіших проблем його економічного чи соціального розвитку та, зрештою, рівень довіри до держави як суспільного інституту. У цьому ракурсі одним з дискусійних та невирішених питань фінансової науки є вироблення універсальної методики оцінювання бюджетних програм, яка б дала можливість об'єктивно та усесторонньо оцінити наслідки від їхньої реалізації для усіх аспектів суспільного життя.

Питання методології оцінювання результативності і ефективності бюджетних програм широко представлені в працях зарубіжних вчених

К. Вайса, Е. Ведунга, Р. Зоді, Ю. Немеца, А. Премчанда, Р. Хакета та ін. Серед вітчизняних фахівців окреслені питання розглядаються у працях М. Бариніної-Закірової, В. Булавінець, Т. Єфименко, К. Ілляшенка, Ю. Радіонова та ін. Так, на думку Р. Хакета, який пропонує бюджетні програми оцінювати за показниками робочого навантаження, якості, продуктивності й рентабельності, результативність програм має вказувати на ефективність використання бюджетних коштів як в конкретний момент часу, так і у тривалому періоді; на якісні зрушення у вирішенні проблеми, на яку спрямована програма; має передбачати порівняння результатів виконання бюджетних програм у розрізі років та між головними розпорядниками бюджетних коштів, а також використовувати зрозумілу термінологію [9, с.111-112]. Натомість, Р. Зоді доводить необхідність оцінки результативності бюджетних програм за показниками затрат, робочого навантаження, продукту, продуктивності, результативності, корисності [3], а Е. Вендунг – індикаторами продуктивності, а також ефективності у двох аспектах: за критерієм «витрати – вигоди» (оцінка витрата на реалізацію програми) та критерієм «витрати – результативність» (оцінка грошової вартості натуральних результатів від втілення програми) [2, с. 290].

Виокремлюючи бюджетні програми економічного характеру, І. Комарова пропонує оцінювати результативність бюджетних програм за трьома групами показників: продукту; економічності (співвідношення проєктованих та фактичних витрат ресурсів) й ефективності (співвідношення між результатами й витратами фінансових ресурсів за програмою); якості та конкурентоспроможності [5, с. 146]. С. Батіщева обґрунтовує необхідність розрахунку не окремих показників, а кількох видів ефективності бюджетних програм, а саме: економічної, соціальної, бюджетної, виробничої [1]. Втім, у працях переважної більшості науковців та в джерелах бюджетного права показники результативності згруповані таким чином [7, с. 41-42]: затрат, продукту (виходу), ефективності та якості (результату).

Зважаючи на виняткову різноманітність підходів до трактування результативності та способів її вимірювання, питання вироблення єдиної методики для оцінювання бюджетних програм має відкритий характер. Поряд з цим недоліком, актуальною проблемою в сучасних умовах залишається також непристосованість інструментарію оцінювання результативності бюджетних програм для їхнього порівняння, адже вони суттєво різняться за масштабами, характером та тривалістю реалізації,